

አድጋሲ ተማህራላ በላዲዓ አምጸአት

መልሲ ንደራሲ መጽሐፍ ቃልሲ ህዝቢ ኤርትራ ንቕልቁል አፉ አይድፋእን

“ምይይጥ ምንቅዕራር ወዲ ዜናዊ”

ጌታቸው ረዳ (ኢትዮ ሰማይ/Ethio Semay)

ካብ’ቶም ናይ ኤርትራዊ ዜና ዘቃልዑ ብመደብ ዝካታተሎም ተሪር ክትዕ ዝካየደሎም ማእከላት መርበብ ሓበሬታ ‘ቶጎርባ’ ብቀዳምነት ዝጉበንዮ ማዕከል እዩ።

ብጽዑቕ ትምህርቲ ተወጢረ ስለዘለኹ ብዙሕ ዜና ኣይካታተልን ነይረ። ሕጉ ሊላ ግና ለምቅነ ኣብ ቶጎርባ ተለጢፉ ዝሰማዕኩዎ “ቃልሲ ህዝቢ ኤርትራ ንቕልቁል አፉ አይድፋእን” ዝብል ብድምጺ ዝተቐርጸ ድርሰት ወዲ ዜናዊ ምስ ሰማዕኩ፤ ከጠርምም ኣይካለልኩን። መልሲ ክህብ እውን ደልየ፤ እነሆ!

Eritrea Dynamics of a National Question ብ 1989 (ፈረንጂ) ዝተሓተመት ናይ ፕሮፌሰር ተስፋጽዮን መድሃንዩ መጽሐፍ መልሲ ተባሂላ ዝተዘርገሐት “ቃልሲ ህዝቢ ኤርትራ ንቕልቁል አፉ አይድፋእን” ዝብል ብመራሒ ህ.ወ.ሓ.ት መለስ ዜናዊ ዝተጫሕገረት ዕንጓር (ንፍጢ) ሃተታ ዝበዘሓ ማህደረ ፍልዮ/ “ፓንፍሌት” ተበጊሶም ብዙሓት ሰባት ኣብ ልዕሊ ፕሮፌሰር ተስፋጽዮን መድሃንዩ ዘይግባእ ሙሁራዊ ክትዕ ዘይብሉ “ዝሻሕገተ” ጸርፊ ከውርዱ ኣንቢቦን ብዙሕ ጉዜ ሰሚዔ እዩ።

እታ ወዲ ዜናዊ ዝጫሕገራ መጽሐፍ ምሳይ ነይራ ብድንግት ኣብ ከብሒ መጻሕፍተይ ክረኽባ ኣይካለልኩን። ብዙኹን ከምቲ ኣንቢቦ ዝዘክር ንፕሮፌሰር ተስፋጽዮን መልሲ ኢሉ ወዲ ዜናዊ ዝጫሕገራ “ፓንፍሌት” በምሁር ሕልና እትብድህ ዘይኮነትስ ኣብ “እንዳኸማር” ዝዘውተር ብጽዮፍ (ፕሮፋኒቲ) ቃላታት ዝተሰነዩት ጽሕፍቲ እያ።

መጀመርታ ክብል ዝደሊ፤ ወዲ ዜናዊ ንህዝቢ ኤርትራ ሓላይ ተስፋጽዮን ድማ ኣንጻር ህዝቢ ኤርትራ እዩ ኢሉ ዝውስን ሰብ እንተልዩ እታ Eritrea Dynamics of a National Question መጽሐፍ ኣየንበባን ወይድማ “ሒለፍ ተገዳሳይ” ኮይኑ ክራኣይ ዝደሊ ብባወዛ ወዲ ዜናዊ ዓይኑ ዝግወረ ጥራሕ እዩ።

እታ እተማገት ዘላ ኣብ’ታ Eritrea Dynamics of a National Question እትብል ናይ’ታ ገብር መጽሐፍ እያ። ካልእ እንተልዩ ኣብ’ታ መጽሐፍ ዝተሓትመ ምርምር ዓለምለኻዊ ፤ አፍሪካዊ፤ ኤርትራዊን ፖለቲካ ቀርኒ አፍሪካን ዝጠመረት ምርምር ዝሓዘት መጽሐፍ እያ። እሞ እንታይ እያ እታ ጌጋ ኢልካ ወዲ ዜናዊ ዝጫሕገራ ማሕደረ-ፍልዮ (ፓንፍሌት) እንትትምርምር ንናይ ፕሮፌሰር ተስፋጽዮን ምርምር ዝጸረር ወይ ዝጠቅስ “እንኮ” ኣይትረክብን።

ኣብ ሁር ዝብል ጋህጻጽ ጓህሪ እግሩ ኣንጋሕጢጡ ዝጫሕገራ መጽሐፍ ወዲ ወዲ ዜናዊ እትረኽባላ ነገር እንተሃልያ ከምቲ ኣቐዲመ ዝበልኩዎ ብጸያፍ ቃላት ዝተሸብለለ ማዕርግን ሙሁሮን ፍልጠትን ፕሮፌሰር መድሃንዩ ዝፍሹ ማይ ከዓሙኽ ዝፍትን ተራ (ባዶ) ክትዕ እዩ (ክትዕ እንተዳ ተባሂሉ)።

ናብ ሓረጋዊ ወለዶ ከይፈተኹዎ ክኣቱ። ንሙኻኑ ጎጃሜታይ ወዲ ዜናዊ ዶስ ወይስ ሓማሴናይ ተስፋጽዮን መድሃንዩ ኣብ ልዕሊ ኤርትራዊያን ግፍዒ ፈጸሙ? መኒአም እዮም ብረት ኤርትራዊያን ካብ ኢድ ኤርትራዊ መንዚዎም ካብ ቁሾቱ ሰኚጎም፤ አባሳቢሶም፤ ቀቲሎም፤ (ወታደራዊ ማዕከን) (ማዓስከር) አፍሪሶም ናብ ሰደት ናብ ሱዳን ክውሕዝ ዝገበሩ መኒአም እዮም? ወዲ ዜናዊዶስ ወይ ፕሮፌሰር

ተስፋጽዮን? “ሕብረ መርዳት ዐዲንትኹም ደስ ኣይበለንን ኢሉ” ብኣሻላት ኤርትራውያንን (ኢትዮጵያዊ ዜግነት ዘለዎም ኤርትራ ዘይፈልጡዎ ኤርትራውያን ከይተረፉ) ንብረቶም ገፊፉ ካብ ኢትዮጵያ ዝሰገገ መን እዩ? ብረት ቃልሲ ኤርትራ ንቐልቁል ኣፋ ኣይድፋእን ኢሉ ዝጨረሐ ወዲ ዜናዊ ድዩስ ወይስ “ቃልሲ ኤርትራ ተጨውዮ እዩ” ዝበለ Eritrea Dynamics of a National Question ደራሲ ፕሮፌሰር ተስፋጽዮን መድሃንዮ

ንዑባ ተዛረቡ? እታ ንቐልቁል ኣፋ ተደፊኦ እትባሃል ዘላ ስእሊ በቲ እዋን እቲ ብምብራቓዊያን ‘ዴሳዊያን’ ሓይሊታት (ሪቪሊሺናሪ ሓይሊታት) ዝሕተማ ዝነበራ መጽሄታትን ዴሳዊያን ኣርቲስታትን (ሳኣልቲ) ቃልሲ ውጹዓት (ብረት) ውጹዓት ንከይዕወት “ሓጸውያን” ዝገብሩዎ ዝነበሩ ኢድ ኣእታዊነት ንምግላጽ እትቐርብ ዝነበርት መጨርሒት ስዕሊ እያ ነይራ።

ካኣብኡ ሓሊፋ እታ ንቐልቁል ኣፋ ዝተደፍኡት ብረት ዝተማላኹቶ ካልእ ወዲ ዜናዊ ከይገለጸ ዝሓደመላ ስእሊ፤ ምሳታ ብረት ተላሒጋ ተጠማራ ኣብ ባይታ ዝቐለት ንዓቕብ ኣፋ ዘንቋዕረረት/ዝቐለት ዕምባባ እያ። ነታ ቆጽሊ ዕምባባ ከይገለጸ ኣብታ ንቐልቁል ኣፋ ዝተደፍኡት ብረት ጥራሕ ንምንታይ እዩ ኣድሂቡ? እዚ ክሕተት ዝግባእ ሕቶ እዩ። እታ ናይቱ ሰኣላይ ትርጉም ልእኹቶ “ብረትን ጎንጺን” ገዲፍና ንሰላም ንማያየጥ፤ ድሕሪ ብረታዊ ቃልሲ ደው ምባል (ንቐልቁል ኣፋ ምድፋእ) ዝሰፍን ተርእዮ ናይ “ሰላም” ምልክት፤ ሰላምን ምይይጥን ፍረ ውጽኢት መበሰሪት ንምግላጽ ዝቐረበት ዕምባባ” ንምንታይ ከይገለጸ ይሓልፍ?

እሞ ኣንቱም ብረት ንቐልቁል ኣፍ ተደፊኡ ኢልኩም እተዕገምጉሙ ሰባት “ብረት ኣንቃዕሪርኩም ምስ ሳኣልኩም” ኣንታይ ኣምጻእኩም? “ኣድገስያ ሃህ፤ሃህ ኢላ ተማህሊላ በላዒዓ ጸወዐት” ዶ ኣይኮነኩም ኢኹም ኮይንኩም? “ንበላዒኹም ንኢሳያስ ሓንጊርኩም፤ኤርትራ ንኢሳያስ ኣረኪብኩም” ብረትኩም ንቐልቁል ኣፋ ደፊኩም ናብ ስደት ውሒዝኩም ዘለኹም? ዋእ! ንዑባ ሓቂ ተዛረቡ?

“ሳሕል ወሪድና እንታይ ኣምጻእና?” ኢሉ እኮ የማነ ሓቲቱኩም እዩ? ሕቶ የማነ መልሲዶ ኣለኩም? እታ ኣይትድፋእን እተባሃል ንሰማይ ዘንቃዕረረት ብረት እንታይ ኣምጻእት? ንገሩና እባ?!!! ስደት? ውርደት? ሓፍረት? መግረፍቲ? ማእሰርቲ? ጥምየት? ኤርትራዊ ኩሊት ናብ ዕድጋ ምሻጥ? ኤርትራዊ ብኤርትራዊ ናብ ዕድጋ ባርያ ምኹብካብ? ሰብ ኣይቀትልን ንዝበለ ኤርትራዊ ሓኪም፤ ብ ኤቕ ኣይ ቪ መርፍ ወጊእካ ምብካል? እታ ኣይትድፋእን ዝተባሃለት ዘንቃዕረረት ብረት ናብደ ኣቢላ ኣቕነዐት? ፕሮፌሰር ተስፋጽዮን “ብረት ኤርትራ ንቐልቁል ኣፋ ተደፊኦ/ተጨውያ” እንተበለ እዚ ከምዝመጽእ ኣቐዲሙ ዝተንበየ ምሁር ድሕሪ ብዓኒኻ ምርኣይ ብከመይ ተወቃሲ ክትገብሩ ትኽእሉ? ወዲ ዜናዊ ኮነ ካልኣትኩም ብምንታይ ሞራልኩም ኢኹም እዚ ንቐልቁል ኣፍ ዝተደፍኦ (ዝተጨውዮ) ቃልሲ ብረት ኤርትራ “ሕንሕን” ኣብ ልዕሊ ፕሮፌሰር ተስፋጽዮን ክተውርዱዎ ዝደለኹም?

ኣብ ዝቐጽል ቁጽሪ ክልተን ሰለስተን ወዲ ዜናዊ ኣብ ልዕሊ ኤርትራ ዘውረዶ ግፍዒ ዶስ ወይስ ተውሳኹ ፕሮፌሰር? ዝብል ማህደር ወዲ ዜናዊ ኣብ ልዕሊ ብረት ህዝቢ ኤርትራ ዘውረዶ ኪሳራን ግህሰትን ክንርኢ ኢና። ክሳብ ዝምለስ ግን ብፕሮፋኒቲ (ብጽያፍ) ቃላታት ዝተሰነደት ወዲ ዜናዊ ዝጫሕገራ ብጸጉሪ “ህበይ ቡራኻ” ዘለበሰት “ዊግ” (ሰው ሰራሽ ጸጉር/መጽሐፍ/) ንምቁንጃው እትጽዕሩ ሰባት ክትመልሱዎ ዘለኩም “ነታ ንዓቕፍ ኣፋ ኣንቃዕሪርና” እትብሉ ዘለኹም “ጋንታ መንቃዕሪርቲ” ክትመልሱዎ ዘለኩም ሕቶ ንዓቕፍ ኣፋ ኣንቃዕሪሪ ዝተማህለልት ብረት “ሳሕል ወሪድና እንታይ ኣምጻእና?” ንእትብል ሕቶ የማነ

መልሱ ከትሁብ አለዎ። መልሱ ከሳብ ንሰምዕ ኣብ ካልኣይ ክፋል ናብ “ምይይጥ ምንቅዕራር ወዲ ዜናዊ” ከንምለስ ኢና?

ካልኣይ ክፋል ይቐጽል.....